

umělci prospolečnost

příklady kulturních projektů v oblasti sociální inkluze

umělci pro společnost

příklady kulturních projektů v oblasti sociální inkluze

Praha 2010

© Česká kancelář programu Culture

© Jérôme Clair (titulní fotografie), E jeromeclair17@yahoo.fr

Tento projekt byl realizován za finanční podpory Evropské unie.

GŘ pro vzdělávání a
kulturu

Program Kultura

OBSAH

Úvod	7
Příklady kulturních projektů	
– české projekty	15
– zahraniční projekty	56
Příklady zahraničních programů	78
Odkazy	81

ÚVOD

Při příležitosti Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení vydává Česká kancelář programu Culture publikaci, která otevírá téma kultury a umění jako nástroje integrace sociálně vyloučených skupin a jednotlivců do společnosti. Kulturní aktivity, které přímo pracují s vyloučenými, mají pozitivní vliv na jejich zdraví, sebevědomí, schopnosti a jejich návrat či začlenění do společnosti.

Publikace obsahuje více než třicet českých, zahraničních i mezinárodních projektů, odkazy na webové stránky a několik příkladů strategických či dotačních programů, analýz a článků. Téma kultury jako nástroje začleňování vyloučených skupin není dosud v České republice komplexně zpracováno ani není výrazněji zasazeno do kulturní nebo sociální politiky. Naším záměrem je inspirovat a motivovat samotné vyloučené skupiny, odborné pracovníky, kteří se vyloučenými skupinami zabývají, umělce a kulturní manažery i politiky a úředníky, kteří mohou ovlivnit systém podpory takovýchto aktivit. Stejně důležité je posílit i podporu ze strany soukromého sektoru a oslovit podnikatele, kteří mohou napomoci sociálně vyloučeným zpět do většinové společnosti nebo alespoň přispět ke zlepšení jejich životní úrovně.

Ukázkové projekty

Hlavním obsahem brožury jsou české, zahraniční a mezinárodní kulturní a umělecké projekty, v nichž dochází k úzké spolupráci se sociálně vyloučenými. Kultura a umění hraje v těchto projektech roli prostředníka a stává se integrační složkou. Při výběru projektů jsme kladli důraz na uměleckou rozmanitost a na pokrytí co možná nejširší škály sociálně vyloučených skupin, jako jsou děti, senioři, imigranti, drogově závislí, bezdomovci, dlouhodobě nemocní a další. Naším cílem je uvést téma v co možná největší šíři, abychom tak poukázali na rozmanitost integračního potenciálu kultury.

Základním kritériem výběru projektů bylo skutečné a aktivní zapojení sociálně vyloučených skupin a zřetelnost dopadu projektů. Záměrně nejsou uvedeny projekty typu

fotografické výstavy ze sociálně deprivovaných čtvrtí, které na problém poukazují, ale ke kontaktu vyloučené skupiny s většinovou společností přímo nepřispívají. Zviditelňování vyčleněných skupin má určitě smysl, ale není předmětem zájmu této brožury.

Situace v České republice

V České republice zatím nedošlo k systematickému zakotvení kultury a umění jako nástroje pro sociální inkluzi. Tuto situaci dokazuje obsah národního konceptu pojetí Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, který vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Národní program má pět priorit – prevence sociálního vyloučení v důsledku předluženosti, zlepšení přístupu na trh práce osobám vzdáleným tomuto trhu, aktivizace územní veřejné správy při tvorbě a hodnocení akčních plánů boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, zvýšení úrovně vzdělanosti a konkurenceschopnosti chudých a vyloučených lidí na trhu práce a podpora přiměřeného bydlení sociálně vyloučených skupin a řešení problému bezdomovectví. Ani jedna z priorit nepočítá s kulturou nebo uměním jako s relevantním nástrojem sociálního začleňování. Dokonce ani projekt NAPSÍ (Národní akční plán sociální inkluze v ČR) nehovoří o kreativních ani uměleckých přístupech k sociálnímu vyloučení a potřebě jejich ukotvení v programech Ministerstva kultury ČR nebo Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Důležité však je, že se odborníci i sami sociálně vyloučení shodnou na tom, že role umění a kultury pro sociální inkluzi je přínosná a velice vhodná.

Potvrzuje to i jeden z přijatých závěrů Rady ministrů kultury EU, která se konala 18. listopadu 2010 v Bruselu v rámci belgického předsednictví. Týká se role kultury v boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení a zdůrazňuje pozitivní sociální a ekonomické dopady projektů s kulturním potenciálem. Komisařka pro vzdělávání, kulturu, mnohojazyčnost a mládež Androulla Vassiliou uvedla: „Takové projekty posilují meziresortní spolupráci – vyzvala jsem proto členské státy a regiony, aby začlenily kulturu do svých strategií sociální soudržnosti. Jsem přesvědčená, že se tyto závě-

ry stanou klíčovým odkazem pro budoucí iniciativy zaměřené na aktivizaci kultury jako zdroje při boji proti sociálním nerovnostem.“*

Doufejme, že i Česká republika se v budoucnu inspirovat touto výzvou. Bez zakotvení programu, který by podpořil projekty, jejichž cílem je systematická a aktivní práce s vyloučenými, je obtížné získat finanční prostředky. Sociálně zaměřené projekty se obtížně dotují z grantů Ministerstva kultury ČR a snadné není ani získat dotaci od Ministerstva práce a sociálních věcí ČR či Ministerstva zdravotnictví ČR.

Jako příklad meziřesortní spolupráce je inspirativní například finský program Art and Culture for Well-Being, který zasahuje do resortů kultury a zdravotnictví, nebo aktivita britské vlády, která už v roce 2005 nechala zmapovat sociální projekty, jež využívají kulturního potenciálu při práci s mentálně postiženými osobami. Na základě tohoto mapování kabinet zjistil, že participace mentálně postižených pomáhá při jejich začleňování do společnosti. Koncept volného vstupného zavedený ve Velké Británii a částečně také ve Francii má pozitivní význam pro obyvatele s nižším vzděláním nebo příjmy. Touto cestou lze dosáhnout integrace slabších vrstev do společnosti, což může do budoucna přinést úspory v sociálních výdajích. Národní galerie v Praze deklaruje ve výroční zprávě za rok 2009, že o zavedení volného vstupu usiluje už několik let. Zároveň však uvádí, že na takovou změnu nemá dostatečné prostředky.

Přestože takové programy v České republice chybí, existuje řada projektů, díky nimž sociálně vyloučení dosahují lepší životní úrovně, získávají radost ze života, sebevědomí, sebepoznání, nové dovednosti a v neposlední řadě se významně propojují s větší novou společností.

Děti

Nabytí sebevědomí a nových schopností nebo změna hodnotového žebříčku může být přínosem pro děti s těžkým osudem. Existují programy a projekty zaměřené na děti

* Results of EU Culture Council, Brussels, 18 November 2010

z chudšího či deprivovaného prostředí, na děti vyrůstající bez rodičů, z příměstských oblastí, děti imigrantů, děti, které mají z mnoha důvodů ztížený přístup do společnosti. Projekty poskytují výjimečnou příležitost jak rozvinout jejich talent, jak navázat kontakt s „normálními“ vrstevníky. Například německý Jedem Kind ein Instrument takovou příležitostí dává dětem v průmyslem postiženém Porúří a nápad se šíří i do dalších míst v Německu, ve Švýcarsku či v Kanadě. Dalším příkladem jsou Berlínští filharmonikové, kteří se snaží zpřístupnit hudbu všem vrstvám obyvatel, přičemž důraz kladou právě na vzdělávací a kreativní projekty. Velmi pozitivně hodnocený byl hudebně-taneční projekt Rhythm is it! Dirigent a iniciátor projektu sir Simon Rattle pozval ke spolupráci významného choreografa Roystona Maldooma, pracoval se skupinou 250 dětí z komplikovaného prostředí a připravil spolu s amatérským tanečním souborem výjimečně taneční představení, které zhlédlo 2 500 diváků. Berlínští filharmonikové v čele s Rattlem se tak stali průkopníky nových aktivit otevřených široké veřejnosti a oslovujících nové skupiny obyvatel. Touto akcí byl inspirován i český projekt Špalíček v produkci Institutu umění – Divadelního ústavu (www.spalicek.eu).

Okraj společnosti

Pozitivní výsledky v mnoha směrech můžeme najít v soustavné umělecké činnosti lidí, kteří se ocitli z různých důvodů na okraji společnosti. Mezi ně patří například bezdomovci, drogově závislí nebo prostitutky. Projekty jsou často zaměřeny na divadelní a dramatickou tvorbu. Obsahem jejich her jsou ve významné míře autobiografická, existenciální témata vedoucí k prvkům sebereflexe či sebeuvědomění. Při tvůrčím procesu a při představeních dochází k přímé interakci aktérů a veřejnosti, zpracovávají se témata i pro vzdělávací účely do škol. Všechny fáze spolupráce mají pozitivní dopad při integraci. České soubory jako Kunsthaus Sananim, Ježek a čížek či Divadlo Rozkoš se divadelní tvorbou zabývají dlouhodobě. Jako příklad ze zahraničí uvádíme britský soubor Cardboard Citizens, profesionálně vedené divadlo s herci bez domova. Pokud klienti plní pravidelně své povinnosti v souboru, jsou za svou činnost také honorováni.

Divadelní soubor spolupracuje rovněž s renomovanými divadelními domy ve Velké Británii, věnuje se osvětové činnosti, připravuje po celé zemi odborná školení pro terapeuty a sociální pracovníky.

Senioři

Rostoucí problém vyloučení seniorů je přímo úměrný jejich vzrůstajícímu podílu v populaci. Že se nejedná o téma aktuální pouze v České republice, je zřejmé. Evropská unie plánuje zastřešit rok 2012 tématem mezigeneračního dialogu. Nejpalčivějšími problémy pro nejstarší generaci bývají opuštěnost, odloučení, elektronická negramotnost či zdravotní potíže. Stát se snaží zlepšit dostupnost kultury pro seniory formou tradičních slev ve státních a krajových divadlech a při vstupu do muzeí, hradů a zámků, které má stát ve správě. Ministerstvo kultury ČR v roce 2010 přispělo na patnáct regionálních projektů v rámci programu Podpora kultury zdravotně postižených a seniorů částkou přesahující 500 000 Kč. Dotace šly zejména na arteterapii nebo kurzy pro seniory a zdravotně postižené, což však nejsou projekty inkluzivní. Projekt, který uvádíme jako příklad aktivizace seniorů, je iniciativa Lektorského centra Galerie Středočeského kraje – GASK instaluje vybraná umělecká díla na dvacet čtyři hodin do bytů seniorů. Cílem je především aktivizace starých lidí, kteří neopouštějí své domovy tak často. Sdružení Život 90 zřizuje kulturní centra v různých místech republiky. Slibný potenciál by mohlo mít aktivní zapojení seniorů do dobrovolnické činnosti.

Dlouhodobě nemocní

Prostředí nemocnic je především pro dlouhodobě nemocné deprimující. Existují projekty, které se snaží nemocniční prostory zpříjemnit a rozveselit. Francouzská organizace Art dans la cité již deset let oživuje nemocnice výtvarnými počiny a site-specific projekty. Iniciovali také evropský projekt The European Festival of Visual Art in Hospital, který zahrnoval spolupráci devíti nemocnic ze čtyř evropských zemí. Kromě kvality vzniklých děl hrála roli také míra zapojení pacientů do samotného tvůrčího procesu. Další mnohem rozšířenější aktivitou jsou divadelní představení v nemocnicích, u nás například sdružení Zdravotní klauni, Loutky v nemocnici, Artists 4 children, Múzy dětem. Některé soubory se

svými představeními navštěvují také dětské domovy. Do oblasti dlouhodobě nemocných řadíme i projekty pro osoby s fyzickým hendikepem. Jako příklad je představena britská taneční společnost Candoco, která zahájila svou činnost před dvaceti lety a stala se průkopnicí v zapojení hendikepovaných tanečníků.

Lidé s psychickými poruchami

Kreativní projekty pro skupiny pacientů s dlouhodobými nebo trvalými psychickými poruchami vedou ke zlepšení kvality života. Sdružení Inventura podporuje umělecké aktivity lidí s mentálním a kombinovaným hendikepem, organizuje pro ně tvůrčí dílny v Praze i v dalších regionech. Pořádá také Normální festival, který umožňuje setkání lidí s různými druhy postižení i bez něj. Další významný festival Mezi ploty se koná na podporu psychiatrických léčeben, na festivalu tradičně vystupuje Bohnická divadelní společnost a další soubory. Velmi činný v uměleckých aktivitách je sdružení Tap. Výsledkem jeho dlouhodobé práce jsou koncerty hudební skupiny The Tap Tap, se kterou spolupracují významné osobnosti. Tap také realizuje projekt STUDEO, který nabízí širokou škálu kreativních kurzů od výuky hry na nástroje po kresbu. Britské vědecké centrum The Sidney De Haan Research Centre se zaměřuje na výzkum aktivní účasti v pěveckých sborech a její možný dopad na životní úroveň a zdraví. Ve svých průzkumech analyzuje situaci v Austrálii, Anglii a Německu.

Imigranti

Zapojení cizinců do společnosti je obtížné, a proto jsou vhodným nástrojem jejich začlenění taneční nebo hudební soubory, kde odpadá jazyková bariéra. Velmi úspěšným v práci s cizinci je Divadlo Archa, které iniciovalo několik aktivit, jako je například hudební skupina Allstar Refjúdží Band nebo představení Emigrantes. Francouzské organizace se často zaměřují na deprivované čtvrti, kde bydlí vysoké procento imigrantů čelících specifickým problémům. Kromě zavedení částečného volného vstupného do významných kulturních institucí pracuje s těmito skupinami Opéra de Lyon nebo projekt Cirque contre l'exclusion. Ve Velké Británii můžeme zmínit Museum of London, které se v au-

diovizuálním projektu Breaking into the Museum zaměřuje na problematickou mládež z karibské oblasti.

Jak dokazuje tato publikace, existuje i v České republice řada kulturních projektů pracujících se sociálně vyloučenými skupinami. Jejich výsledky dokládají, že kultura má kromě jiných i důležitou integrační roli a jistě by po vzoru mnohých evropských zemí bylo vhodné ji začlenit do strategie sociální soudržnosti i u nás. Budeme rádi, pokud Vás naše publikace inspiruje a motivuje k činnostem, díky nimž získají vyloučené osoby příležitost ke kvalitnějšímu životu.

Česká kancelář programu Culture

ČESKÉ PROJEKTY

Projekt Špalíček

RefuFest 2010

Artists 4 children

Allstar Refjúdží Band

STUDEO

Festival integrace Slunce

Emigrantes

Zdravotní klaun

Rozmarýna – projekt Komunita

Kunsthau Sananim

Divadlo Neslyším

Loutky v nemocnici

Divadelní soubor Rozkoš

Festival KHAMORO

Django Fest

Projekty Lektorského centra GASK

The Tap Tap

Múzy dětem

Divadlo Ježek a čížek

Život 90 Dům Portus

Festival Mezi ploty

Projekt Paralelní zkušenosti: čtyři brány evropské kultury

Aktivita sružení Inventura

Projekt Špalíček

**Cílové skupiny: sociálně slabší žáci,
děti z národnostních menšin**

Koncepce projektu je metodologicky inspirována úspěšným projektem Berlínských filharmoniků Rhythm is it! (režie S. Rattle, choreografie R. Maldoom). Spočívá v dlouhodobější společné práci neškolených dětí se studenty a profesionály na společném představení za doprovodu živé hudby. Výběr dětí byl orientován především ze škol se sociálně slabšími žáky a národnostními menšinami. Vycházel ovšem z přirozeného obsazení tříd a projeveného zájmu, přičemž v průběhu náviku docházelo k částečnému úbytku zúčastněných dětí. Společný zážitek podílů na profesionální práci a výsledku má ověřeně významný motivační výsledek. Zkušenost je přínosem pro děti, lektory, profesionály i rodiče. Součástí je také přítomnost na komentované generální zkoušce hudební části. Projekt je pilotní aktivitou pro program Vize o. s. Tanec školám. Významnou součástí širšího projektu Špalíček je sběrný dokumentární film, který zaznamenává průběh a sociálně-psychologický kontext přípravy a realizace projektu (režie O. Sommerová, v koprodukcii s Českou televizí).

Financování: Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl. m. Prahy, Nadace Bohuslava Martinů, Městská část Praha 5

Organizátor

Institut umění – Divadelní ústav, Lenka Dohnalová, Celetná 17, 110 00 Praha 1
E lenka.dohnalova@institutumeni.cz, T 603 584 218
<http://spalicek.eu>

RefuFest 2010

Cílové skupiny: cizinci, imigranti

Posláním komunitního centra InBáze je pomáhat migrantům v obtížných životních situacích a vytvářet otevřený a bezpečný prostor pro vzájemné poznávání lidí různých kultur. Jednou z aktivit tohoto sdružení je dvoudenní multikulturní festival RefuFest, který je pořádán od roku 2005 v Rakovicích a v Praze a který si klade za cíl stát se místem, kde se střetávají různé kultury a národnosti. Jedná se o jedinečnou příležitost, během níž se setkává veřejnost s lidmi pocházejícími z nejrůznějších částí světa a zážitkovou formou získává informace o jejich zemi původu, seznamuje se s jejich kulturou, tradicemi, zvyky či národními pokrmy. Na přípravách festivalu se podílí jak občané České republiky, tak cizinci. Cizinci prezentují svou kulturu prostřednictvím hudebních a tanečních vystoupení, interaktivních workshopů, výstav fotografií a výrobků, divadla a prostřednictvím svých národních kuchyní. Mezi činnosti InBáze Berkat o. s. patří dále široká škála činností jako například komunitní, vzdělávací a sociální aktivity.

Financování: Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí, Ministerstvo vnitra ČR

Partneři: UNHCR, Nadace Charty 77

Organizátor

InBáze Berkat o. s., Legerova 50, 120 00 Praha 2

E info@inbaze.cz, najmanova@inbaze.cz

T 739 037 353, 224 941 415

<http://inbaze.cz>, www.berkat.cz

Artists 4 children

**Cílové skupiny: děti postižené chudobou,
válečným konfliktem, dlouhodobě nemocní**

Občanské sdružení Artists 4 children je kulturní nezisková organizace, kterou založila v roce 2006 filmová produkční Renáta Králová. Organizace přivádí herce do míst, kde se obvykle divadlo nehraje a kde pomáhá zapomenout na prožitá trápení a bolesti. Nejčastěji hraje divadlo v českých nemocnicích, v uprchlických táborech, v zemích zasažených přírodní katastrofou nebo válečným konfliktem (na Srí Lance, v Libanonu, Gaze a Somálsku), v sociálně vyloučených romských komunitách v Česku, na Slovensku a v zemích jižního Balkánu. Potulná maringotka je projekt činný v romských vesnicích v Bosně nebo v sociálně vyloučených lokalitách hlavního města Makedonie Skopje, kde se konají žonglérské, loutkářské, výtvarné a fotografické workshopy s cikánskými dětmi. Od roku 2008 pravidelně navštěvuje jižní Indii, okolí Madrasu, kde hraje pro děti ve slumech, děti ulice a děti mentálně a fyzicky postižené.

Financování: Ministerstvo kultury ČR

Partneři: Český západ o. s., Člověk v tísni o. p. s., Fair o. s.

Organizátor

Artists 4 children o. s., Renáta Králová, Michalská 5, 110 00 Praha 1
E kralova1@seznam.cz, T 603 298 093, T 776 006 611
www.artists4children.cz

Allstar Refjúdží Band

Cílové skupiny: cizinci, imigranti

Skupinu Allstar Refjúdží Band (ASRB) založila režisérka Jana Svobodová a hudebník Michael Romanyshyn. Pro představení Tanec přes plot vytvořili hudební těleso, ve kterém vedle sebe vystupují profesionální hudebníci, herci a lidé, kteří hledají nový domov v České republice. Skupina ASRB vznikla jako logické pokračování dlouholeté práce režisérky Jany Svobodové a její skupiny.

Hlavním posláním skupiny je vytvářet prostor pro setkání zdánlivě neslučitelných skupin ve společnosti. Náplní práce skupiny jsou divadelní a hudební projekty určené široké veřejnosti doma i v zahraničí, projekty s lidmi a pro lidi, kteří se ocitli v krizové životní situaci, vyhledávat a trénovat divadelní profesionály, budoucí spolupracovníky.

Činnost skupiny Allstar Refjúdží Band má tři hlavní linie. Divadelní projekty, hudební projekty a koncerty a kreativní dílny. Od svého vzniku skupina vystupovala na celé řadě významných festivalů doma i v zahraničí, vydala CD pod názvem SPAS!

Kromě ASRB se Divadlo Archa stalo iniciátorem nultého ročníku mezinárodního festivalu divadla se sociálním přesahem AKCENT, který se konal v Praze a Banské Bystrici na Slovensku a vznikl ve spolupráci s dramaturgickým poradcem Henkem Keizerem, ředitelem nizozemské organizace Friesland – Culturele Hoofdstad 2018. Festival AKCENT chce prosazovat nový pohled na funkci umění v sociálním kontextu.

Financování: Finanční mechanismus EHP a Norska, Nadace rozvoje občanské společnosti

Organizátor

Divadlo Archa o. p. s., Jindřich Krippner, produkční ASRB, Na Poříčí 26, 110 00 Praha 1
E jindrich.krippner@archatheatre.cz, T 777 307 335
www.asrb.cz

STUDEO

Cílová skupina: zdravotně postižení

STUDEO působí v oblasti aktivit pro osoby se zdravotním postižením s důrazem na uplatnění na trhu práce. V kurzech STUDEO se studenti vzdělávají v oborech, které si sami vyberou, například zpěv, bicí souprava, perkusivní bicí nástroje, akustická kytara, elektrická kytara, basová kytara, piano, práce s hudebním softwarem, výuka jazyků, účetnictví, tvorba webových stránek, práce s obrazovým a zvukovým záznamem atd. Lektori za jednotlivými studenty docházejí a výuka je individuální, což umožňuje přizpůsobit její tempo každému ze studentů. Cílem je zábavnou formou rozvíjet schopnosti studentů se zdravotním postižením z Jedličkova ústavu v Praze a dalších zdravotně postižených osob z Prahy. V současnosti organizace poskytuje kvalifikační kurzy zaměřené na získání pracovního uplatnění ve spolupracujících firmách.

Financování: Operační programy Strukturálních fondů EU, Magistrát hl. m. Prahy

Organizátor

TAP o. s., Daniel Suchánek, Na Pankráci 13, 140 00 Praha 4
E dan@studeo.cz, T 777 785 423
www.studeo.cz, www.os-tap.cz

Festival integrace Slunce

Cílová skupina: zdravotně postižení

Festival integrace Slunce, pořádaný od roku 1995, slouží k setkávání zdravotně postižených se zdravými všech věkových kategorií. Umění a kultura se stává prostředkem ke vzájemnému chápání a odbourávání bariér. Během týdenní přehlídky, která se koná v bezbariérovém pražském Paláci Akropolis dvakrát ročně, vystupují spolu na jednom pódiu umělci se zdravotním postižením i bez něj, profesionálové i amatéři, dospělí i děti. Program se ve velké míře věnuje produkci základních a středních škol obecných i speciálních, ale i neziskových organizací.

Financování: Magistrát hl. m. Prahy, Městská část Praha 3, Ministerstvo kultury ČR, Výbor dobré vůle – nadace Olgy Havlové

Partneři: Junior klub Na Chmelnici, Art Frame Palác Akropolis

Organizátor

SUKUS o. s., Vlasta Rydlová, Nitranská 9, 130 00 Praha 3

E o.s.sukus@seznam.cz, T 728 248 925

<http://sukus.com>, www.festivalslunce.wz.cz

Emigrantes

Cílové skupiny: cizinci, imigranti

Taneční skupina VerTeDance se oficiálně utvořila po předešlé spolupráci v roce 2004. Jejími členy jsou Veronika Kotlíková, Tereza Ondrová (tanečnice a choreografky) a Pavel Kotlík (světelný designér a technik/technický šéf divadla Ponec), produkci zajišťuje Markéta Faustová. V tanečně-divadelním projektu Emigrantes nahlíží VerTeDance do života lidí v mezní, krizové situaci.

Tématem inscenace je fenomén uprchlictví, opuštění domova a odchod do neznáma naplněný strachem i očekáváním. Představení Emigrantes však vnímá problém uprchlictví dětskýma očima, což je samo o sobě dosti nevšední a zároveň napomáhá k vytvoření poetické atmosféry, kde jsou politické problémy zastíněny těmi hluboce lidskými. Realita se míchá s fikcí. Hudbu k představení vytvořila skupina DVA, která svou tvorbu charakterizuje jako „folklor neexistujících národů“; skupina DVA hraje v představení živě, a tak jsou Emigrantes zároveň alternativním hudebním koncertem.

Financování: Magistrát hl. m. Prahy, Ministerstvo kultury ČR, Divadlo Archa, Nadace život umělce

Partner: Metrostav a. s.

Organizátor

VerTeDance o. s., Markéta Faustová

E mfaustova.vertedance@seznam.cz, T 777 819 758

www.vertedance.org

Zdravotní klaun

Cílové skupiny: dlouhodobě nemocní, lidé v nemocnicích

Posláním občanského sdružení Zdravotní klaun je podporovat psychickou pohodu pacientů hospitalizovaných v nemocnicích, a tím pomáhat ke zlepšení jejich zdravotního stavu. Mezi hlavní cíle patří zajišťování návštěv zdravotních klaunů převážně na lůžkových odděleních v nemocnicích po celé České republice, udržování vysokého standardu a profesionalizace vystoupení zdravotních klaunů tak, aby jejich návštěvy na odděleních vhodně doplňovaly léčebné procedury, vzdělávání v oblasti inovativních metod a přístupů, využitelných v prostředí se zvýšeným stresovým faktorem, šíření myšlenky zdravotních klaunů jako psychosociálního programu, který je důležitou součástí komplexní léčebné péče. Členové týmu zdravotních klaunů jsou profesionálové, většinou s dramatickým vzděláním (DAMU, JAMU, FAMU), ale i bez odborného vzdělání. V současné době navštěvují zdravotní klauni pravidelně pětapadesát nemocnic (tzn. zhruba 220 klauniád měsíčně). Zdravotní klaun o. s. je spoluorganizátorem evropského projektu Performing Arts in Hospital – The Clowndoctors (více v sekci Zahraniční projekty) podpořeného z programu Evropské unie Culture, díky jemuž je možné financovat i umělecké vzdělávání členů týmu. Zdravotní klaun se dále účastní několika projektů na evropské úrovni.

Financování: Individuální dárci, Škoda Auto a. s., program EU Culture

Organizátor

ZDRAVOTNÍ KLAUN

Zdravotní klaun o. s., Hájkova 22, 130 00 Praha 3

E ahoj@zdravotni-klaun.cz, T 222 713 416, T 724 223 440

www.zdravotni-klaun.cz

Rozmarýna – projekt Komunita

Cílová skupina: děti z dětských domovů

Rozmarýna se věnuje problematice dětských domovů a pomáhá také mladým lidem, kteří již z dětského domova odešli. Jedním z projektů, kterým Rozmarýna navazuje první kontakt s dětmi, je projekt Komunita. Je realizován dobrovolníky a je založen na společném trávení volného času dětí a dobrovolníků. Volnočasové, kulturní, sportovní či tematické akce připravuje a zpravidla o víkendu pořádá Rozmarýna ve spolupráci s dětmi z dětského domova a s dětmi z místní komunity. Cílem je podpora spolupráce dětského domova s obcí, aktivního trávení volného času a začleňování do společnosti.

Financování: Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, Raiffeisen stavební spořitelna a. s.

Organizátor

Rozmarýna o. p. s., Simona Bagarová, Jaromírova 34, 120 00 Praha 2-Nusle
E simona.bagarova@rozmaryna-ops.cz, T 777 584 026
www.rozmaryna-ops.cz

Kunsthaus Sananim

Cílová skupina: drogově závislí

Občanské sdružení Sananim je v České republice jedním z nejstarších a dnes i největších nestátních poskytovatelů služeb v oblasti prevence, respektive péče a léčby závislostí na nealkoholových drogách. Kunsthaus je jedním z projektů sdružení, který je zaměřen na současnou divadelní dramaturgii (V. Sorokin, V. Havel a T. Dorst). Kombinuje patologická témata dnešní doby, jakými jsou závislost, narůstající rozdíl mezi bohatými a chudými, automatizace, kult osobnosti s prazákladními hodnotami lidské přirozenosti. Důraz je kladen na otevřenost, průzkum, hru a rytmus. Inscenace zkoumají chování člověka v nepřátelské skupině, v okamžiku šoku, mezi zvířaty. Podstatnou roli hraje jazyková svébytnost díla.

Financování: Magistrát hl. m. Prahy, Nadace Život umělce

Partneři: Skutečnost o. s., Ježek a čížek o. s.

Organizátor

Sananim o. s., Miroslav Drábek, Ovčí hájek 2549/64A, 158 00 Praha 13

E drabek@sananim.cz, E kunsthaus@seznam.cz, T 739 611 747

<http://kunsthaus.sananim.cz>

Divadlo Neslyším

Cílová skupina: sluchově postižení

Soubor Divadla Neslyším vznikl pod názvem Vlastní divadlo Neslyšících v listopadu 1997 z absolventů oboru Výchovná dramatika pro neslyšící na Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Od svého počátku soubor fungoval jako zájezdové divadlo, které za pomoci prof. Zoji Mikotové přebíralo inscenace nastudované v ateliéru Výchovné dramatiky pro neslyšící na Divadelní fakultě JAMU a také připravovalo vlastní inscenace. Cílovou skupinou divadla jsou osoby se sluchovým postižením a také osoby slyšící – děti, mládež a dospělí. Divadlo stále rozšiřuje repertoár, hostuje v tuzemských divadlech, hraje nejen ve školách, ale i na tuzemských a zahraničních festivalech. Svou činností také přispívá k rozvoji kulturního života vlastní komunity (účinkování pro oblastní unie neslyšících, festival Mluvící ruce). Kromě divadelních představení pořádá také workshopy a semináře.

Financování: Nadace Život umělce, Ministerstvo kultury ČR, Magistrát města Brna

Partneři: GE Money Bank a. s., ProTisk s. r. o., Bachl s. r. o., BPP Brno s. r. o.

Organizátor

Divadlo Neslyším o. s., Cejl 87, 602 00 Brno

E neslysim@email.cz, T 545 212 578

www.neslysim.cz

Loutky v nemocnici

Cílová skupina: dlouhodobě nemocné děti a mládež

Občanské sdružení Loutky v nemocnici je sdružením občanů pracujících v kulturní a sociální oblasti, prosazující myšlenku, že hra pomáhá a zrychluje proces uzdravování. Sdružení bylo založeno v roce 2005 a usiluje o ulehčení pobytu dětí v nemocnicích. Hraje pro děti dlouhodobě i krátkodobě hospitalizované. Spolupracuje s ošetřujícím personálem. Pojetí divadla zajišťuje hraní pro jakkoliv velký počet dětí. Herci hrají pro jedno dítě upoutané na lůžko i pro děti ve společenské místnosti. Hlavním cílem sdružení je zpestření pobytu dětem v nemocnici (tomu je podřízena náplň jednotlivých vystoupení i jejich místo), hledání nových možností, jak pomoci loutky komunikovat s nemocnými, ve spolupráci se zdravotním personálem hledat možnosti, jak pacientům pomoci. Herci sdružení vystupují převážně v pražských nemocnicích. Na jednotlivých odděleních se setkávají s dětmi z celé České republiky. Důvodem je soustředěnost specializovaných zdravotnických pracovišť právě na území hlavního města. Kromě toho navštívili v uplynulých letech i dětská oddělení nemocnic v Českých Budějovicích, Táboře a Českém Krumlově.

Financování: Magistrát hl. m. Prahy, Ministerstvo kultury ČR, Městská část Praha 2, Fórum dárců o. s., Vodafone Czech Republic a. s., Tiskárna Brouček, Nadační fond Kapka naděje

Organizátor

Loutky v nemocnici o. s., Marka Míková, Klírova 1916, 148 00 Praha 4
E info@loutkyvnemocnici.cz, T 776 586 857
www.loutkyvnemocnici.cz

Divadelní soubor Rozkoš

**Cílové skupiny: sexuální pracovnice, lidé bez domova,
drogově závislí**

Zájemkyně o služby občanského sdružení Rozkoš bez rizika (R-R) jsou ženy a dívky, které provozují komerční sex nebo žijí v tomto smyslu rizikově. Klientkami jsou především sexuální pracovnice, ale také bezdomovkyně, narkomanky ale i pornoherečky. Celkem organizace eviduje přes 7 500 klientek. Divadelní soubor Rozkoš, který funguje v rámci organizace R-R, je aktivní od roku 1995; doposud realizoval devět divadelních her. Poskytuje příležitost pro umělecké vyjádření klientkám, kamarádkám, ale i příznivcům sdružení. Ve hrách vystupují současné i bývalé sexuální pracovnice – herečky, pěvecky a psychicky je podporují a účastní se sociální pracovnice R-R a skalní fanoušci.

Autorkou textů je ředitelka organizace Rozkoš bez rizika Hana Malinová a o jejich zhudebnění se od začátku stará Vladimír Pecka. Mezi nejslavnější patří hry: A co všichni ti muži, pohádka Kumalo a Nic a Tragédie na Mississippi. V současné době má soubor na repertoáru velmi aktuální hru Stařeny. Soubor mimo jiné pravidelně vystupoval na mezinárodním semináři AIDS, drogy a my v Poděbradech, vystoupil na Mezinárodní konferenci AIDS 2010 ve Vídni a zúčastnil se divadelních festivalů v Chomutově, Týnci nad Sázavou, Bechyni a Hradci Králové.

Financování: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Magistrát hl. m. Prahy, Městská část Praha 1, Nadace Život umělce

Partneři: Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, Copy General s. r. o.

Organizátor

Rozkoš bez rizika o. s., Bolzanova 1, 110 00 Praha 1

E kancelar@rozkosbezrizika.cz, T 224 234 453

www.rozkosbezrizika.cz

Festival KHAMORO

Cílové skupiny: Romové, imigranti

Festival se koná již od roku 1999 a během této doby byl podpořen mnoha významnými osobnostmi (Václav Havel, Petr Pithart, Libuše Benešová, Ramiro Cibrián, Pavel Bém ad.). Cílem festivalu je ukázat bohatství romské kultury a tradic, které jsou významnou součástí české, evropské a světové kultury. Festival se dále snaží přispět k integraci Romů do české společnosti a k vytváření multikulturní společnosti a podporovat zlepšení vztahů mezi majoritní společností a romskou komunitou prostřednictvím prezentace romské kultury. Festivalového kulturního programu se účastní špičkoví romští umělci z celého světa. Kromě nejžádanější tradiční romské hudby je v rámci festivalu představován také gypsy jazz, který je směsicí tradiční romské hudby a jazzu. Součástí je také doprovodný program, který obsahuje výstavy romského umění, filmová promítání či defilé umělců v centru Prahy.

Občanské sdružení Slovo 21 kromě tohoto festivalu realizuje vzdělávací, kulturní a mediální projekty týkající se zvyšování veřejné informovanosti, především romské projekty a projekty týkající se integrace cizinců žijících v České republice, jako například Multikulturní výchova 400x, tříletý vzdělávací projekt podpořený Evropským sociálním fondem. Základními cíli sdružení jsou zejména boj proti rasismu a xenofobii, ochrana lidských práv, budování tolerance vůči minoritám, podpora vzdělávání a integrace menšin.

Financování: Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl. m. Prahy, ČEPRO a. s., Mezinárodní visegrádský fond, Open Society Fund Praha, Česko-německý fond budoucnosti a další

Organizátor

Slovo 21 o. s., Francouzská 2, 120 00 Praha 2

E festivalkhamoro@gmail.com, slovo21@centrum.cz, T 222 518 554

www.khamoro.cz, www.slovo21.cz

Django Fest

Cílová skupina: Romové

Společenství Romů na Moravě (SRNM) zaměřuje své aktivity na integraci Romů do společnosti v různých oblastech života a na snižování jejich sociálního vyloučení. Jedním z programových cílů Společenství Romů na Moravě je výchova a vzdělávání romské mládeže. V rámci výchovně-vzdělávacích klubů a komunitních center pro děti a mládež při SRNM, kterých v současné době pracuje pět (Olomouc, Hodonín, Rýmařov, Šternberk, Velká Kraš), se snaží zapojit děti do smysluplných programů, rozvíjejících jejich přirozené nadání, schopnosti a osobní vlastnosti, ukázat možnosti a dát šance, které by jim pomohly v životní orientaci a také v pozdějším profesním uplatnění. Děti a mládež nejen z těchto komunitních center jsou motivovány k rozvíjení talentu a sebezlepšování nabídkou vystoupení na multikulturním festivalu.

Festival má dva hlavní cíle: nalákat začínající kapely k hraní na velkém pódiu s profesionálními hudebníky a přitáhnout pozornost co nejširšího publika výběrem nejen romských kapel. S radostí ale představuje i hudbu jiných národností, taneční vystoupení či promítání tematických filmů. Na akci se daří vytvářet příjemné a tolerantní prostředí, účastníci bývají odhadem z poloviny majorita a z poloviny Romové, ti spolu tančí a baví se spojením radostí ze společného zážitku z hudby.

Dalším podobným festivalem, který sdružení pořádá, je Romani gili v Olomouci, zaměřený na romskou hudbu.

Financování: Ministerstvo kultury ČR, Magistrát města Brna

Organizátor

Společenství Romů na Moravě o. s., Bratislavská 65a, 602 00 Brno

E srnm@srnm.cz, T 545 246 674

www.srnm.cz/cz/djangofest.htm

Projekty Lektorského centra GASK

Cílové skupiny: senioři, nevidomí

Galerie Středočeského kraje (GASK) instaluje vybraná umělecká díla na dvacet čtyři hodin do bytů seniorů z Domova seniorů Barbora v Kutné Hoře. Instalovaná díla jsou na rok stejně stará jako senioři, kteří si vybírají z depozitáře obrazy vytipované vedením galerie. Jde o další způsob jak „otevřít“ depozitář, v tomto případě nepřijdou návštěvníci do něj, ale díla je „navštíví“ u nich doma. Cílem je především aktivizace starých lidí, kteří nepouštějí své domovy tak často. Mezi vybranými díly byly například obrazy Karla Holana (Kolotoč, 1929) nebo Eduarda Stavinohy (Dívka s baretem, 1934). V dalším projektu GASK jako první v České republice představuje vybraná díla ze své stálé sbírky nevidomým. Ti si tak mohou hapticky „prohlédnout“ díla Mikuláše Medka (Infantilní krajina, 1947), Jana Zrzavého (Camaret, 1932) a další. Součástí expozice pro nevidomé je také haptické poznání sochařských děl významných českých umělců dvacátého století a experimentální zvuková instalace Tomáše Vaňka v prostorách koleje. Celá prohlídka probíhá pod vedením zaměstnance lektorského centra a vstupné je zvýhodněné.

Financování: Středočeský kraj

Partneři: Domov seniorů Barbora v Kutné Hoře, Tiskárna K. E. Macana v Praze

Organizátor

Galerie Středočeského kraje (GASK)

Lektorské centrum, Barborská 51–53, 284 01 Kutná Hora

E horak@gask.cz, T 606 703 210

www.gask.cz

The Tap Tap

Cílová skupina: zdravotně postižení

The Tap Tap je kapela zdravotně postižených studentů a absolventů škol pražského Jedličkova ústavu, která byla založena v roce 1988. Kapela je rozdělena na dvě základní skupiny – sólisty a sboristy. Sboristé hrají pod vedením dirigenta Šimona Ornesta doprovodné rytmy, sólisté hrají z vlastních zjednodušených notových zápisů a několik členů kapely se střídá ve zpěvu.

Záměrem je umožnit co nejširšímu okruhu osob se zdravotním postižením rozvíjet svůj talent. Účast souboru The Tap Tap na velkých festivalech a možnost prezentovat se před širokým publikem je pro členy kapely výjimečná příležitost ke zvýšení sebehodnocení a víry ve vlastní schopnosti. Obdiv obecnstva je podle organizátorů také nejlepší cestou k přirozené integraci.

Se souborem spolupracují významní čeští umělci (Helena Vondráčková, David Koller, Dan Bárta, Ondřej Hejma, Vladimír Mišík ad.).

Financování: Operační programy Strukturálních fondů EU, Magistrát hl. m. Prahy

Partneři: Jedličkův ústav a školy

Organizátor

TAP o. s., Šimon Ornest, Na Pankráci 13, 140 00 Praha 4

E simon@studeo.cz, T 604 117 067

www.thetaptap.cz, www.os-tap.cz

Múzy dětem

Cílová skupina: děti z dětských domovů

Občanské sdružení Múzy dětem realizuje od jara 2003 víkendové a celodenní výjezdy za dětmi do dětských domovů, kterých se účastní umělci nejrůznějších zaměření. Základním záměrem je zprostředkovat dětem svět her a fantazie. Interpreti sice občas přijíždějí s představením, koncertním nebo divadelním tvarem, ale vše přizpůsobují momentální situaci a náladě dětí. Hlavním principem je děti do všech činností vtáhnout a předat jim co nejvíce z tvořivé energie. Formou hravých dílen zapojuje děti do různých uměleckých akcí, které odhalují a podporují jejich talent a vlohy. Zároveň zvyšuje u sociálně hendikepovaných dětí sebevědomí a v důsledku snižuje riziko jejich sociálního vyloučení a konfliktů se zákonem.

V rámci České republiky spolupracuje o. s. Múzy dětem s více než padesáti dětskými domovy nebo diagnostickými ústavami z jedenácti krajů České republiky včetně Prahy.

Financování: Fond T-Mobile

Partner: Nadace Terezy Maxové

Organizátor

Múzy dětem o. s., Holečkova 127/186, 150 00 Praha 5

E zichajda@muzydetem.cz, T 602 780 905

www.muzydetem.cz

Divadlo Ježek a čížek

Cílová skupina: lidé bez domova

Divadlo Ježek a čížek pracuje s lidmi, kteří mají bezdomoveckou zkušenost. Skrze divadlo a divadelní aktivity nabízí lidem bez domova možnost se tvořivě zapojit do kulturního dění. Vedle inscenací pořádá site-specific performance ve veřejném prostoru. Každoročně pořádá mezinárodní festival bezdomoveckých divadel Hic sunt leones. Ježek a čížek nabízí klientům divadlo jednak v divadelní přípravce, jednak v podobě vážnější práce na inscenaci. Přípravka je otevřená všem zájemcům o dění v divadle bez ohledu na to, jestli chtějí veřejně vystupovat. Při práci na inscenaci se Ježek a čížek neliší od klasického amatérského či poloprofesionálního divadla. Hra se studuje a role obsazují běžným způsobem, přičemž se ovšem musí počítat s přirozenou fluktuací herců. Obsazení do role znamená pro klienta závazek a jeho splnění mu přináší uspokojení. Tato fáze práce s klienty směřuje vždy k veřejnému vystoupení. Jak herci Ježka a čížka shodně potvrzují, hraní na veřejnosti jim dodává sebevědomí a účinně mění jejich postavení ve společnosti.

Financování: Evropský sociální fond, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvo kultury ČR, Magistrát hl. m. Prahy, Městská část Praha 1, Městská část Praha 3 a Městská část Praha 5, Linhartova nadace, Česko-německý fond budoucnosti, Nadace Divoké husy, Nadace Jana a Medy Mládkových, České dráhy a. s., Chance a. s., Nadace barokního divadla zámku Český Krumlov, Nadace VIA – CEE Trust, Open Society Fund Praha, Robert Bosch Stiftung, Informační centrum neziskových organizací o. p. s., Heinrich Böll Stiftung, Nadace rozvoje občanské společnosti, Nadace Auxilia, Hamburg Stadt, Nadace Chartý 77

Partneři: ESET s. r. o., Conflict management s. r. o., České radiokomunikace a. s., Hewlett-Packard s. r. o., STORMWARE s. r. o.

Organizátor

Ježek a čížek o. s., Jakub Balabán, Chvalova 12, 130 00 Praha 3

E jakub.balaban@jezekacizek.cz, T 222 742 709, T 222 742 708, www.jezekacizek.cz

Život 90 Dům Portus

Cílová skupina: senioři

Sdružení působí už od roku 1990. Posláním je prohlubování kvality života společnosti tím, že svou činností přispěje k řešení specifických problémů seniorů a umožní jim aktivní a smysluplný život. V komunitním centru pro seniory v Domě Portus, jenž byl sdružením založen, vznikl také třicetičlenný pěvecký sbor nebo malířská a keramická dílna. Další aktivitou je Divadlo 90 U Valšů, které pořádá představení pro seniory v brzkých odpoledních hodinách za velmi přijatelnou cenu. Sdružení Život 90 se také spolupodílí na tvorbě strategií zaměřených na seniory a zřizuje organizační jednotky (pobočky) jako kulturní, zdravotnická, společenská a informační centra, kde jsou poskytovány služby, vytvářeny a provozovány vzdělávací a umělecké programy, nabízeny možnosti pro spontánní uměleckou činnost, zábavu a potěšení.

Organizátor

Život 90 o. s., Dům Portus, Karoliny Světlé 18, 110 00 Praha 1
E sekretariat@zivot90.cz, T 222 333 555
www.zivot90.cz

Festival Mezi ploty

Cílová skupina: zdravotně postižení

Festival na podporu psychiatrických léčeben se mimo Prahu koná i v Brně a Dobřanech u Plzně. Nabízí jednu z největších přehlídek divadel a koncertů doplněnou autorským čtením pod širým nebem. Všichni účinkující vystupují bez nároku na honorář a výtěžek z festivalu je věnován charitě. Hlavním cílem je podpora duševně nemocných a kontakt postižených a zdravých lidí.

Součástí programu festivalu jsou mimo jiné představení z produkce divadelních spolků, jež dlouhodobě pracují s psychiatricky nemocnými pacienty-herci, a to Bohnická divadelní společnost® nebo Bohnická divadelní společnost podporovaná studiem Citadela, jejichž činnost se datuje do devadesátých let minulého století. Oba soubory vystupují se svými produkcemi na prknech profesionálních divadel, festivalech nebo příležitostných představeních.

Financování: Magistrát hl. m. Prahy

Partner: Poštovní spořitelna

Organizátor

Nedomýsleno, Nádražní 68, 150 00 Praha 5

E info@nedomysleno.cz, T 271 721 361

www.nedomysleno.cz

Paralelní zkušenosti: čtyři brány evropské kultury

Cílová skupina: zdravotně postižení

Mezinárodní putovní projekt Paralelní zkušenosti reflektuje problém sociálního vyloučení lidí trpících psychickými poruchami skrze současné umění. Některé z psychických poruch postihují v průběhu života až 20 % populace. Lidé dlouhodobě postižení některou z psychických poruch bývají dříve či později společensky izolováni. Cílem projektu je otevření dialogu mezi komunitou lidí s psychickým onemocněním, odbornou a laickou veřejností. Prostřednictvím výstavy výtvarných děl lidí s duševními poruchami Ztělesnění duševna, interaktivní projekcí Do vlastních rukou přibližující prožitky lidí trpících schizofrenií, cykly odborných přednášek s diskuzemi a pestrou paletou tanečních, divadelní a hudebních představení poukazují Paralelní zkušenosti na fakt, že problém sociálního vyloučení této skupiny občanů je problémem nás všech.

Financování: Program EU Culture, Ministerstvo kultury ČR

Partneři/Spoluorganizátoři: Kultur Aktiv e. V. (DE), Institut für kulturresistente Güter (AT), Asociácia pre kultúru, vzdelávanie a komunikáciu (SK), Kolumbus o. s., Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze ad.

Organizátoři

MVP agency a Opona o. p. s., Radka Prošková

E radka.proskova@oponaops.eu, T 608 274 417

www.paralelnizkusenosti.cz, www.parallelexperiences.eu

výstava
interaktivní film
přednášky
koncerty
divadla
tanec

paralelní zkušenosti

Aktivity sdružení Inventura

Cílová skupina: zdravotně postižení

Občanské sdružení Inventura vzniklo v listopadu 2005 s cílem pozměňovat představy veřejnosti o životech lidí s mentálním hendikepem a zapojovat tyto lidi do veřejné komunikace skrze podporu a zviditelňování jejich umělecké činnosti. Inventura podporuje umělecké aktivity lidí s mentálním a kombinovaným hendikepem, organizuje pro ně tvůrčí dílny v Praze i v dalších regionech, spolupracuje s organizacemi i jednotlivci v zahraničí a představuje zajímavé tvůrčí projekty české veřejnosti během významných kulturních akcí s mezinárodní účastí.

Normální festival je hlavní kulturní akcí pořádanou občanským sdružením Inventura od roku 2006. Díky řadě doprovodných akcí a happeningové podobě většiny festivalových večerů se během Normálního festivalu mohou potkávat lidé s mentálním hendikepem s těmi bez zjevného hendikepu při neformálních tvůrčích a kulturních aktivitách a vzájemně se poznávat a inspirovat. Normální festival je mezinárodní přehlídkou pečlivě vybraných hraných, dokumentárních a animovaných filmů, divadla a výtvarného umění. Ve všech zmíněných oblastech každoročně představuje to nejlepší, co v České republice i v zahraničí vytvořili profesionální tvůrci a lidé s mentálním hendikepem. Na organizování Normálního festivalu se stále významněji podílejí lidé, kterým jdou možná některé věci trochu pomaleji, ale o to inspirativnější mohou být – spolurozhodují o programu, moderují společenské akce, účastní se workshopů a v reportážních týmech dokumentují festivalové dění.

Financování: Evropský sociální fond (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a Operační program Praha Adaptabilita), Nadace Vodafone

Partneři: Carousel – OskBright Film Festival (UK), ABM Medien – Festival Wie wir leben (DE), Divadlo z Pasáže (SK), Divadlo Maatwerk (NL), Nonprofit Media (HU), Stowarzyszenie Skrzydła (PL) ad.

Organizátor: Inventura o. s., Malešická 1822/19, 130 00 Praha 3
E info@inventura.org, T 774 922 137, www.inventura.org, www.normalfest.cz

ZAHRANIČNÍ PROJEKTY

Başak Kültür ve Sanat Vakfı

/ Kulturní a umělecká nadace Başak *(Turecko)*

Jedem Kind ein Instrument

/ Hudební nástroj pro každé dítě *(Německo)*

The East Kent 'Singing for Health' Network

/ Síť pěveckých sborů z Východního Kentu „Zpěvem ku zdraví“ *(Velká Británie)*

Performing Arts in Hospital – The Clowndoctors

/ Divadlo a umění v nemocnici – Zdravotní klauni
(Rakousko, Česko, Itálie, Maďarsko, Německo, Polsko, Slovensko, Slovinsko)

Projekty Museum of London *(Velká Británie)*

Projekt Shake in the City: The Art of Inclusion

/ Chvění ve městě: Umění inkluze
(Polsko, Německo, Maďarsko, Velká Británie)

Projekt Cirque contre l'exclusion

/ Cirkusem proti vyloučení *(Francie)*

Projekt L'Opéra dans la cité

/ Opera ve městě *(Francie)*

Art dans la cité

/ Umění ve městě (Francie)

Projekt Cardboard Citizens

/ Občané z kartonu (Velká Británie)

Kreativní projekty Berliner Philharmoniker (Německo)

Candoco Dance Company

/ Taneční skupina Candoco (Velká Británie)

Başak Kültür ve Sanat Vakfı

Kulturní a umělecká nadace Başak (Turecko)

Cílové skupiny: děti a ženy z chudinských čtvrtí

Turecká nadace byla založena v roce 2003 v Istanbulu s cílem organizovat umělecké a vzdělávací kurzy pro děti, které si takové programy nemohou dovolit, ale i pro ženy, jež jsou postiženy nerovným přístupem ve společnosti. Nadace organizuje přes desítku projektů a mnoho dalších kurzů, zabývajících se širokou škálou aktivit, kterými prohlubuje sebevědomí dětí či podporuje rozvoj talentu. Do roku 2008 se aktivit nadace zúčastnilo přes deset tisíc dětí. Nadace Başak angažuje ve svých aktivitách studenty, dobrovolníky-profesionály z oblastí umění nebo psychologie; pořádá mnoho kurzů – divadlo, dramatika, moderní tanec, folklórní tanec, keramika, kresba, hudba. Kupříkladu divadelní kurzy, jež jsou děleny podle věkových kategorií, podporují u dětí rozvoj zdravých vztahů, napomáhají k psychické pohodě a rozvoji sebevědomí a umocňují kreativitu a herecký talent. Divadlo přispívá k sociálnímu, citovému a intelektuálnímu rozvoji dětí a ke zlepšení kritického myšlení a schopnosti řešit problémy v běžném životě.

Organizátor

Başak Kültür ve Sanat Vakfı, Kadıköy, Istanbul, Turecko

E basaksanat@gmail.com

T +21 6420 4968, F +21 6540 2462

www.basaksanatvakfi.org

Jedem Kind ein Instrument

Hudební nástroj pro každé dítě (Německo)

Cílová skupina: děti z chudých rodin a z průmyslových oblastí

Tento jedinečný projekt vznikl v rámci projektu Evropského hlavního města kultury 2010 v průmyslovém regionu Porúří. Cílem této iniciativy je poskytnout všem dětem ve věku od 6 do 10 let základní hudební vzdělání, možnost seznámit se s hudebním nástrojem, a tím oslovit i děti ze slabších sociálních skupin, které by si takové kurzy finančně nemohly dovolit nebo by k nim nikdy nenašly cestu. Výuka trvá od první do čtvrté třídy, součástí programu jsou také veřejná vystoupení a spolupráce s profesionály. Projekt je součástí koncepce ožívování průmyslového regionu a byl zahájen v roce 2003 iniciativou Zukunftsstiftung Bildung spolu s hudební školou v Bochumi. V současné době projekt vede 56 hudebních škol a 641 základních škol v Porúří.

Kromě tohoto regionu se projekt rozšířil do Hamburku, ale i do Švýcarska či Kanady. Kanadský Hamilton Music Collective ve spolupráci s Hamilton Philharmonic Orchestra a okresní školní radou hodlají do roku 2016 zapojit do projektu na tisíc žáků z deseti základních škol; financování je zajištěno ze soukromých zdrojů.

Organizátor

Stiftung Jedem Kind ein Instrument, Willy-Brandt-Platz 1–3, 44787 Bochum, Německo
E info@JedemKind.de, T +49 234 54 17 47-0, F +49 234 54 17 47-99
www.jedemkind.de, www.aninstrumentforeverychild.ca

The East Kent 'Singing for Health' Network

Sít pěveckých sborů z Východního Kentu „Zpěvem ku zdraví“ (Velká Británie)

Cílová skupina: dlouhodobě nemocní

Tato síť sdružuje sedm lokálních sborů, kterými prošlo přes sto členů s vážnými a dlouhodobými psychickými problémy. Díky pravidelnému setkávání ve sboru se mohou těšit kvalitnějšímu životu a zdraví. Průvodními jevy psychických poruch jsou často sociální izolace, sociální vyloučení, ztráta možnosti se vzdělávat či pracovat nebo dochází k újmě na fyzickém zdraví.

Výzkumné centrum The Sidney De Haan Research Centre for Arts and Health, jež tuto síť založilo, s projektem úzce spolupracuje a už od počátku tuto aktivitu monitoruje a analyzuje. Na základě hodnocení došlo k závěru, že pravidelný sborový zpěv výrazně podporuje zdravý životní styl. Proto také tvrdí, že je žádoucí rozšířit obdobné aktivity. Všech sedm sborů se zúčastnilo dvou společných vystoupení v místních divadlech. Další jejich činnost je zajištěna charitativní organizací.

Partneři: Roger De Haan Charitable Trust (finanční partner), Mustard Seed Singers (pěvecký sbor)

Organizátor

The Sidney De Haan Research Centre for Arts and Health
University Centre, Mill Bay Folkestone, CT20 1JG Kent, Velká Británie
E sdhcentre@canterbury.ac.uk, T +44 13 0322 0870
www.canterbury.ac.uk/centres/sidney-de-haan-research

Performing Arts in Hospital – The Clowndoctors

Divado a umění v nemocnicích – Zdravotní klauni (Rak., Česko, It., Maď., Něm., Pol., Sloven., Slovin.)

Cílová skupina: dlouhodobě nemocní

Zdravotní klauni vystupují v nemocnicích pro těžce nemocné děti nebo v pečovatelských centrech pro děti se zdravotním postižením. Práce zdravotních klaunů podporuje proces uzdravování a snižuje stres a izolaci malých pacientů používáním divadelních prvků komedie a pantomimy. Smyslem projektu je rozvoj vzdělávání a podpora nadnárodní mobility. Má za cíl vyškolit umělce v sedmi evropských zemích, podpořit vznik sítě zdravotních klaunů a nabídnout služby zdravotnickým zařízením. Součástí projektu bude kampaň Red Noses Action Day 2012 pro širokou veřejnost. Projektu, podpořeného částkou 200 000 eur z programu Evropské unie Culture, se zúčastní organizace z osmi evropských zemí.

Organizátor

Rote Nasen Clowndoctors Österreich
Monika Čulen, Wattgasse 48, 1170 Wien, Rakousko
E monica.culen@rotenasen.at, T +43 1 3180 313-14
www.rednoses.eu

Projekty Museum of London (Velká Británie)

**Cílové skupiny: dlouhodobě nezaměstnaní,
mládež z deprivovaných čtvrtí**

Museum of London se sociálními projekty zabývá už tradičně. V nedávné minulosti byl otevřen tříletý program sociální inkluze, který používal rozličné formy umění. Cílovou skupinou tohoto programu byli mladí lidé, dlouhodobě nezaměstnaní, delikventi z deprivovaných čtvrtí Londýna, ale i další vyloučené skupiny. Program byl podpořen Loteriijním fondem (Heritage Lottery Fund). Díky projektu se mohli účastníci naučit novým dovednostem, nebo se v nich zdokonalit. Účastníci naopak obohatili místní komunitu vytvořením výstav, prohlídek, představeními nebo přípravou tiskových materiálů.

V současnosti probíhají například projekty *Breaking into the Museum* nebo *Piano*.

Breaking into the Museum / Pronikání do muzea

Patnáct mladých Londýňanů z karibské oblasti a z deprivovaných částí západního Londýna natáčí krátké filmy, jež jsou inspirovány vystavovanými objekty v nově otevřených prostorách Galerie moderního Londýna. Součástí přípravy jsou také prohlídky Museum of London včetně kurátorské, kdy se účastníci dozví o způsobu práce kurátorů, přičemž důraz je kladen právě na filmovaný objekt.

Piano

Jako součást pravidelného festivalu City of London 2010 byl před budovou Londýna instalován klavír. Záměrem této myšlenky bylo dosáhnout kolektivního prožitku z hudby. Organizátoři se soustředili na vyloučené skupiny obyvatel, jako jsou nezaměstnaní, osoby bez domova nebo osoby s mentálním postižením. Ve spolupráci s muzeem a s organizací Capital A byl klavír objektem výtvarných představ klientů. Ti během výtvarných dílen připravovali své návrhy, které následně mohli zrealizovat na vystaveném klavíru, jenž se stal jak prostředkem k hudebním produkcím, tak výtvarným objektem. Došlo tak k propojení mezi muzei, galeriemi, kulturními institucemi a jejich návštěvníky.

Organizátor

Museum of London, 150 London Wall
EC2Y 5HN London

Velká Británie

T +44 20 7001 9844

E info@museumoflondon.org.uk

E community@museumoflondon.org.uk

www.museumoflondon.org.uk

Projekt Shake in the City: The Art of Inclusion Chvění ve městě: Umění inkluze (Pol., Něm., Maď., VB)

**Cílové skupiny: obyvatelé předměstských a chudinských
čtvrtí a ostatní vyloučené skupiny**

Mezinárodní projekt podporovaný programem Evropské unie Culture je zaměřený na stimulaci obyvatel z předměstských částí velkých měst k aktivní účasti na kulturním životě těchto lokalit. Projekt užívá kultury jako nástroje boje proti sociálnímu vyloučení a jako zdroje inspirace pro rozvoj komunitního ducha. Ve spolupráci s britskými, maďarskými a německými partnery projekt usiluje o formování místních skupin, které se na principu dobrovolnictví snaží o rozvoj kultury na místní úrovni. Kromě divadelních představení a uměleckých workshopů jsou důležitou součástí projektu i vzdělávací aktivity v oblasti kulturního managementu na lokální úrovni. Projekt probíhá v letech 2010 a 2011 a je podpořen v rámci linie 1.2.1 (krátkodobé projekty) částkou 196 710 eur. Spoluorganizátory projektu jsou Parrabola (UK), Shakespeare Festival im Globe Neuss (DE), London Metropolitan University (UK) a Gyulai Várszínház (HU).

Organizátor

Fundacja Teatrum Gedanense, Długi Targ, 11/13, 80-828 Gdańsk, Polsko
E promocja@ftg.pl, T +48 58 683 0774
www.teatr-szekspir.gda.pl

Projekt Cirque contre l'exclusion

Cirkusem proti vyloučení (Francie)

**Cílové skupiny: obyvatelé předměstských čtvrtí,
seniři a ostatní vyloučené skupiny**

Společnost Le Plus Petit Cirque du Monde, která sídlí přímo v centru deprivovaného pařížského předměstí, se od roku 1997 věnuje výuce cirkusového umění a vzdělávání. Funguje na asociativní bázi s povinným členstvím, ze kterého částečně pokrývá své výdaje. Kurzy jsou pod profesionálním vedením organizovány pro všechny věkové kategorie, ovšem zaměřují se na děti a mládež ve věku od 3 do 25 let, vyrůstající v tzv. defavorizovaných čtvrtích pařížského předměstí. V rámci své pedagogické činnosti pořádá společnost workshopy v mateřských, základních a středních školách, stejně jako v zájmových centrech či domovech pro seniory. V roce 2010 uspořádala společnost v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení festival cirkusového umění s názvem Cirque contre l'exclusion. Tento festival umožnil setkání profesionálů s publikem, stal se také platformou pro diskuzi o roli kultury v komunální sociální politice.

Financování: 49 % vlastní zdroje, 51 % podpora (stát, region, obec, nadace)

Organizátor

Le Plus Petit Cirque du Monde

Maison Daniel Fery, 7, rue Édouard Branly, 92220 Bagneux, Francie

E info@lepluspetitcirquedumonde.fr, T +33 1 4664 9362

www.lepluspetitcirquedumonde.fr

Projekt L'Opéra dans la cité

Opera ve městě (Francie)

Cílové skupiny: obyvatelé z předměstských částí města, vězni, dlouhodobě nemocní, senioři

Od roku 2004 usiluje Opéra de Lyon o prohloubení účasti na životě občanské společnosti a řešení jejích stávajících problémů. Díky spolupráci s jinými kulturními institucemi a mecenáši se opera snaží oslovit ty sociální skupiny, které z různých důvodů nemají ke kultuře přístup. Proto se pořádají představení či umělecké workshopy v nemocnicích a věznicích nebo vznikají festivaly, které ožívají „defavorizované“ čtvrti města. Opéra de Lyon se zapojuje také do vzdělávacích aktivit formou kurzů v oblasti tance a hudby, kterými prošlo na čtyři tisíce studentů všech typů středních škol celého regionu Rhône-Alpes. V zaměstnanecké politice dbá rovných příležitostí pro seniory.

Financování: veřejné instituce: Evropa (FEDER), stát (DRAC, prefektura), region Rhône-Alpes, Le Grand Lyon, město Lyon (Charte de Coopération Culturelle), obec Vénissieux (CUCS), L'éducation nationale

mecenáši/sponzoři: CIC groupe, La Poste, ADEME-agence de l'environnement et de la maîtrise de l'énergie, Transport en commun de Lyon (TCL), IMS Entreprendre pour la cité, Club développement durable du groupe AUDIENS, AFNOR

Organizátor

Opéra de Lyon, Place de la Comédie, 69001 Lyon, Francie
E developpementdurable@opera-lyon.com, T +33 8 2630 5325
www.opera-lyon.com

Art dans la cité

Umění ve městě (Francie)

Cílová skupina: dlouhodobě nemocní

Tato francouzská organizace již deset let zlepšuje prostředí nemocnic a snaží se o změnu v jejich vnímání spoluprací s profesionálními umělci, kteří tvoří výtvarná díla přímo pro dané interiéry a exteriéry ve vybraných nemocničních areálech. Projekty jsou realizovány po celé Evropě, například ve Velké Británii, Francii, Španělsku, Slovinsku, Rakousku, Polsku či Rumunsku.

The European Festival of Visual Art in Hospitals / Evropský festival vizuálního umění v nemocnicích (Francie, Španělsko, Itálie, Slovinsko, Rumunsko)

Organizace Les Arts visuels získala společně s dalšími čtyřmi kulturními institucemi dotaci ve výši 128 000 eur z programu Evropské unie Culture na společný evropský projekt, jenž proběhl v letech 2008 a 2009. Díky této iniciativě došlo k propojení devíti nemocnic a deseti významných umělců. V průběhu rezidenčních pobytů v nemocnicích umělci vytvořili umělecká díla přímo pro daný prostor (site-specific). Jednotlivé umělecké záměry prošly porotami jak v nemocnicích, tak uměleckou porotou a musely splnit čtyři kritéria: patřičnost uměleckého projektu vzhledem k požadavkům nemocnice, zapojení pacientů a zaměstnanců do projektu a jeho patřičnost a posouzení kvality samotného uměleckého díla.

Spoluorganizátory evropského projektu jsou Comunidad de Madrid (SP), Regione Veneto (IT), Galerija Škuc (SLO), Centre culturel français de Cluj Napoca (RO).

Organizátor

Art dans la cité, 96, rue Didot, 75014 Paris, Francie
E artdanslacite@wanadoo.fr, T/F +33 9 7757 2066
<http://artdanslacite.eu/>

Projekt Cardboard Citizens

Občané z kartonu (Velká Británie)

Cílová skupina: bezdomovci

Od roku 1994 divadelní společnost Cardboard Citizens mění skrze divadlo životy lidem bez přístřeší. Profesionály vedený soubor, jehož autory i herci jsou lidé bez domova, klade důraz na uměleckou kvalitu, přičemž ústředním tématem zůstává bezdomovectví. Společnost organizuje jednou ročně tzv. Hostel Tour, divadelní turné po ubytovnách a komunitních centrech, které jsou častým útočištěm sociálně vyloučených. Mezi další aktivity patří propagace myšlenky, že divadlo je vhodný nástroj boje proti sociálnímu vyloučení. Za tímto účelem pořádá společnost každoročně workshopy pod názvem Theatre of the Oppressed, kterými prošlo na tři sta sociálních pracovníků i zájemců z řad bezdomovců. Cardboard Citizens spolupracují s ostatními profesionálními divadelními společnostmi, mezi kterými nechybí ani The Royal Shakespeare Company.

Organizátor

Cardboard Citizens, 26 Hanbury Street, E1 6QR London, Velká Británie

E mail@cardboardcitizens.org.uk, T +44 20 7247 7747

<http://cardboardcitizens.org.uk>

Kreativní projekty Berliner Philharmoniker (Německo)

**Cílové skupiny: děti ze sociálně slabých a chudých rodin
a ostatní sociálně vyloučení**

Už od roku 2002 se Berliner Philharmoniker angažuje ve vzdělávacích a tvůrčích projektech, které jsou otevřené pro všechny sociální skupiny. Tisíce dětí a mládeže měly možnost objevovat, hrát nebo poslouchat na různých vzdělávacích projektech. Mezi průkopníky takových projektů patří Rhythm is it!, projekt za kterým stojí dirigent Berliner Philharmoniker sir Simon Rattle. Základní myšlenkou bylo vytvořit na skladbu Igora Stravinského Svěcení jara taneční představení, kterého se aktivně zúčastní žáci a mládež, nemající s tancem žádné zkušenosti. Amatérská taneční skupina a 250 dětí ve věku od 8 do 20 let se účastnilo taneční průpravy pod vedením choreografa Roystona Maldooma, aby po pěti týdnech vystoupily na jedinečném vystoupení, které zhlédlo dva a půl tisíce diváků. Práce s dětmi a celá příprava tohoto projektu je zachycena v dokumentárním filmu, který získal, stejně jako sám projekt, mnoho významných ocenění. Jeho obdobou je projekt Carmina Burana, který aktivně zapojil po dobu čtyř měsíců 450 dětí. Filharmonikové kromě svého běžného programu vystupují například ve vězeních, školách a oslovují tak různorodé vyloučené sociální skupiny. Projekty se sociálním přesahem se staly významnou doplňující činností Filharmoniků a jejich inovátorský přístup a kreativita jsou pro mnohé velkým příkladem. Myšlenka propojení profesionálních umělců s netanečníky byla realizována i v České republice pod názvem Špalíček na hudbu Bohuslava Martinů, choreografii (včetně vedení netanečníků) vytvořila Eva Blažíčková (více v sekci České projekty).

Organizátor

Berliner Philharmoniker, Herbert-von-Karajan-Str. 1, 10785 Berlin, Německo
E zukunft@bphil.de, T +49 30 2548 8-353
www.berliner-philharmoniker.de

Candoco Dance Company

Taneční skupina Candoco (Velká Británie)

Cílová skupina: hendikepovaní

Profesionální taneční skupina, která již dvacet let propojuje tanečníky s hendikepem se zdravými jedinci. V době vzniku se jednalo o ojedinělou myšlenku, která se stala motivací pro další podobné projekty po celém světě. Za světovým úspěchem stojí angažování světově významných choreografů, a tak se svými ojedinělými představeními navštívila Candoco na padesát států po celém světě.

Vzdělávací workshopy jsou další významnou aktivitou, která je otevřena všem věkovým kategoriím, klientům, pro které je tanec radostí či prostředkem ke zlepšení kvality života. Je možné navštěvovat jak praktickou výuku tance, tak teoretické školení pro učitele tance.

Organizátor

Candoco Dance Company

2T Leroy House, 436 Essex Road, N1 3QP London, Velká Británie

E louise@candoco.co.uk, T +44 20 7704 6845

www.candoco.co.uk

PŘÍKLADY ZAHRANIČNÍCH PROGRAMŮ

Program Art and Culture for Well-Being

Ministerstvo školství a kultury, Finsko, 2010

www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2010/Taiteesta_ja_kulttuurista_hyvinvointia.html?lang=en

Finská vláda vydala na konci roku 2007 národní strategický dokument zastřešující Program na propagaci zdraví. V této souvislosti se zavádí program, který podpoří skrze umění a kulturu oblast zdraví a zdravého životního stylu. Program je koncipován na léta 2011–2014 a je zaveden pod názvem Art and Culture for Well-Being. Program stanovil tři priority: 1. kultura jako nástroj sociální inkluze, budování kapacit, síťování a účast na každodenním životě a zlepšování životního prostředí; 2. umění a kultura jako součást sociálního blahobytu a podpory zdraví a 3. podpora zdravého životního stylu a zdraví v zaměstnání prostřednictvím umění a kultury. Program obsahuje celkem osmnáct specializovaných aktivit, které budou financovány z různých zdrojů.

Program Mental Health, Social Inclusion and Arts: Developing the Evidence Base

Ministerstvo kultury, médií a sportu, Velká Británie, 2005

www.scie-socialcareonline.org.uk/profile.asp?guid=f3a58db1-644a-4800-9e06-eee719e5e7d0

V roce 2005 britská vláda ve spolupráci s University of Central Lancashire zahájila celostátní mapování kulturních projektů zaměřených na osoby s mentálním postižením. Cílem programu byla studie sledující účast mentálně postižených na kulturních aktivitách jako možný prostředek boje proti sociálnímu vyloučení. Závěrečná zpráva z roku 2007 vyhodnotila účast na kultuře jako účinnou metodu začleňování mentálně postižených do života společnosti. Ukázala také, že projekty vedené v souvislosti s mentálním postižením pravidelně vykazují nárůst počtu účastníků kulturních aktivit.

Spotlight on Social Inclusion in Scottish Arts Council Grants

Rada pro umění, Skotsko, Velká Británie, 2003

www.scottisharts.org.uk/1/artsinscotland/lotteryandthearts.aspx

Rada pro umění (Arts Council) vyčlenila částku 500 000 £ z výtěžku národní loterie na financování nových kulturních projektů zaměřených na skupiny, které měly dosud minimální možnost žádat o dotace. Za účelem politiky rovných příležitostí a podpory kulturní rozmanitosti byla částkami v rozsahu 15 000–100 000 £ podpořena řada kulturních projektů soustředěných na rodiny na okraji společenského spektra či na komunitní zdravotní centra.

Program na podporu kulturních projektů v rámci Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení

Ministerstvo kultury a komunikací, Francie, 2010

www.culture.gouv.fr/culture/politique-culturelle/solidarite/index.htm

Ministerstvo v rámci své dlouhodobé politiky kulturního rozvoje (développement culturel) rozšířilo pole svých činností o nový program zaměřený na boj proti sociálnímu vyloučení a chudobě. Podstatou programu jsou dvě skupiny aktivit: zaprvé se jedná o institucionální podporu vytváření partnerství s asociacemi dlouhodobě působícími v sociální sféře (La Cimade, Emmaüs France, La Fondation Abbé Pierre ad.), zadruhé o subvencování kulturních projektů s tematikou boje proti sociálnímu vyloučení, organizovaných v rámci výše zmíněných partnerství.

Koncept volných vstupů do národních kulturních institucí

Britský případ

Zavedení volných vstupů do národních kulturních památek a muzeí má za následek strmý nárůst návštěvníků. Takové rozhodnutí schválila britská vláda už v roce 2001. Díky volnému vstupu mají přístup k vynikajícímu umění i lidé ze slabších sociálních vrstev. Blahodárný vliv zaznamenal tento krok například v průmyslovém Manchesteru. Program volného vstupného oslovil za šest let dalších třicet milionů návštěvníků. V současné době se ho-

voří o znovuzavedení vstupného, což vede k silnému odporu. Jeho dokladem je článek uveřejněný v deníku The Independent: www.independent.co.uk/news/uk/politics/why-museums-must-stay-free-453620.html

Francouzský případ

V roce 2007 byl odstartován program volného vstupu do 14 národních institucí (10 muzeí a 4 památníků). Studie z roku 2009 hodnotící zavedení volného vstupu potvrzuje, že došlo k obrovskému nárůstu návštěvnosti. Nejvíce této možnosti využili mladí návštěvníci do 30 let a studenti. Projekt se dotkl i tzv. lidových vrstev. Efektem projektu je tedy dle hodnotící zprávy ministerstva kultury a komunikací přispění k principu demokratizace kultury a rozšíření spektra sociálních vrstev navštěvujících kulturní zařízení.

Viz studie: www2.culture.gouv.fr/culture/deps/2008/pdf/Cetudes-09_2.pdf

ODKAZY

Stránky Evropského roku boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení
www.2010againstpoverty.eu

Generální ředitelství Evropské komise pro vzdělávání, kulturu a audiovizí
<http://ec.europa.eu/culture>
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture

Generální ředitelství Evropské komise pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti
<http://ec.europa.eu/social>

Combating Poverty and Social Exclusion: A Statistical Portrait of the European Union, Eurostat Statistical Books (2010)
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-EP-09-001/EN/KS-EP-09-001-EN.PDF

Evropský program pro kulturu v globalizovaném světě (European Agenda for Culture)
http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc399_en.htm
www.culturenet.cz/res/data/004/000502.doc (český překlad)

Program formuluje roli kultury v Evropské unii, přístup EU ke kultuře, a to včetně role kultury ve vnitřních evropských politikách a programech, jakož i vnějších vztazích EU.

Kompendium kulturních politik a trendů v Evropě

www.culturalpolicies.net

Pravidelně aktualizovaný webový informační a monitorovací systém, který se zabývá kulturními politikami, jejich nástroji, diskuzemi a trendy v Evropě.

Informace ke konferenci *La contribution de la culture à la lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale*

www.culture.be/index.php?id=7031%23c17272

Konference, jež se konala v říjnu 2010 u příležitosti belgického předsednictví v Evropské radě. Na stránce najdete program, prezentace přednášejících a další odkazy k tématu.

Arts and Refugees: History, Impact and Future (B. Kidd, S. Zahir, S. Khan, 2008)

www.artscouncil.org.uk/media/uploads/artsandrefugees.pdf

Z iniciativy třech organizací poskytujících dotace, Baring Foundation, Arts Council England a Paul Hamlyn Foundation, byla zpracována studie, která mapuje uměleckou praxi v práci s uprchlíky.

What's the Point? Using Drama to Engage Young People at Risk, Arts Council England (2006)

www.artscouncil.org.uk/publication_archive/whats-the-point-using-drama-to-engage-young-people-at-risk/

Zpráva obsahuje závěry výzkumu případové studie na téma projektu Positive Activities for Young People (PAYP) v oblasti dramatu. Studie zkoumá, jakou roli má umění ve vytváření základních dovedností podporujících učení a opětovné zapojení do vzdělávání. Výsledky ukazují, že drama přispívá k rozvoji emocionální gramotnosti, ctížádosti, sebevědomí a vytváření efektivního vztahu mezi klíčovými aktéry a mladými lidmi.

Why Museums Must Stay Free (B. Russell, J. Taylor; The Independent, 18. 6. 2007)

www.independent.co.uk/news/uk/politics/why-museums-must-stayfree-453620.html

Článek uveřejněný v britském deníku The Independent je zaměřen na obranu volného vstupu do britských muzeí, který údajně přilákal třicet milionů nových návštěvníků. Možný návrat k placení vstupného aktivoval vlnu odporu, ke kterému se se svou kampaní přidal i uvedený deník.

La gratuité dans les musées et monuments en France: quelques indicateurs de mobilisation des visiteurs (J. Eidelman, B. Céroux; Culture Etudes, 2009)

www2.culture.gouv.fr/culture/deps/2008/pdf/Cetudes-09_2.pdf

Analýza hodnotící zavedení volného vstupu do francouzských muzeí a památek. Obsahem jsou také statistiky návštěvnosti, rozložení návštěvníků podle sociálních skupin, nárůst návštěvnosti atp.

Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v České republice

www.ey2010.cz

Mezinárodní konference Volunteering as a means of empowerment and social inclusion, Brusel, prosinec 2010

Obsahem konference je možnost využití dobrovolnictví jako prostředku sociální inkluze. Jde o přemostění evropských témat určených Evropskou komisí pro roky 2010 a 2011.

www.cev.be

Draft Council conclusions on the role of culture in combating poverty and social exclusion

Návrh Závěru Rady ministrů kultury EU, která se sešla v rámci belgického předsednictví 18. listopadu 2010 v Bruselu. Kromě vytyčení postoje Rady jsou obsahem doporučení pro Komisi a členské státy EU.

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st15/st15448.en10.pdf>

Sidney De Haan Reports on Arts and Health

Série statistik, výzkumných zpráv a dalších materiálů z anglického výzkumného centra The Sidney De Haan Research Centre for Arts and Health zaměřených na kreativní postupy při práci s dlouhodobě nemocnými s důrazem na hudební projekty a jejich vliv na životní úroveň a zdraví.

www.canterbury.ac.uk/centres/sidney-de-haan-research/arts-health.asp

Česká kancelář programu Culture

Česká kancelář byla zřízena Ministerstvem kultury ČR v Divadelním ústavu (od jara 2007 Institutu umění – Divadelním ústavu) v roce 2001. Hlavním posláním kanceláře je informovat a poskytovat konzultace českým, především kulturním organizacím o programu EU Culture, a podněcovat tak jejich zájem o nadnárodní spolupráci a realizaci přínosných mezinárodních kulturních projektů.

Poskytované služby jsou bezplatné. Česká kancelář je součástí sítě národních kancelářů, které jsou zřízeny v každé z 35 zemí zapojených do programu Culture.

Kancelář spolupracuje s Národním památkovým ústavem, kde sídlí Sekce pro kulturní dědictví České kanceláře programu Culture.

Česká kancelář programu Culture

Celetná 17, 110 00 Praha 1

T 224 809 118, 119, 134

E info@programculture.cz

www.programculture.cz

Sekce pro kulturní dědictví České kanceláře programu Culture

c/o Národní památkový ústav – ústřední pracoviště

Eva Lukášová, Valdštejské nám. 3, 118 01 Praha 1

T 257 010 151

E culture2000heritage@up.npu.cz

www.npu.cz/html/culture2000heritage

Umělci pro společnost Příklady kulturních projektů v oblasti sociální inkluze

Sestavili Magdalena Müllerová, Ondřej Kašpárek a Věra Frajtová.

Vydala Česká kancelář programu Culture nákladem Institutu umění – Divadelního ústavu.

Obálka, grafická úprava a sazba Bára Kočí.

Vychází v roce 2010 jako 608. publikace Institutu umění – Divadelního ústavu.

1. vydání

Tisk Atelijèur Půda/Tiskárna Daniel

88 stran

Náklad 2 500 výtisků

Neprodejné

ISBN 978-80-7008-249-2

GŘ pro vzdělávání a
kulturu

Program Kultura

CZECH REPUBLIC
CULTURE
ČESKÁ KANCELAR

GŘ pro vzdělávání a
kulturu

Program Kultura

